

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 25. februára 2016¹

Vec C-557/14

**Európska komisia
proti**

Portugalskej republike

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Článok 260 ZFEÚ — Nevykonanie rozsudku Súdneho dvora — Rozsudok Komisia/Portugalsko (C-530/07, EU:C:2009:292) — Smernica 91/271/EHS — Čistenie komunálnych odpadových vôd — Peňažné sankcie — Uloženie povinnosti zaplatiť penále a paušálnu pokutu — Postupné znižovanie penále“

I – Úvod

1. Konanie v tomto spore sa začalo na základe žaloby, ktorú podala Európska komisia proti Portugalskej republike podľa článku 260 ZFEÚ, pretože údajne v celom rozsahu nevykonala rozsudok vo veci Komisia/Portugalsko (C-530/07, EU:C:2009:292). V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že Portugalsko si tým, že komunálne odpadové vody vo viacerých portugalských aglomeráciách neprešli primeraným čistením v zmysle požiadaviek smernice, nesplnilo svoje povinnosti vyplývajúce zo smernice 91/271/EHS² (ďalej len „smernica o odpadových vodách“). Samotné Portugalsko síce nespochybňuje, že si doposiaľ nesplnilo všetky svoje povinnosti vyplývajúce z rozsudku, keďže v jednej aglomerácii ešte nebolo uvedené do prevádzky príslušné zariadenie, názory oboch účastníkov konania sa však podstatne líšia, pokiaľ ide o peňažné sankcie uložené z dôvodu tohto porušenia.

II – Právny rámec

2. Smernica o odpadových vodách v článku 1 upravuje okrem iného zber, čistenie a vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a má za cieľ chrániť životné prostredie pred nepriaznivými vplyvmi týchto odpadových vôd.

3. Podľa článku 3 ods. 1 smernice o odpadových vodách členské štáty zabezpečia, že aglomerácie s populačným koeficientom (p. k.) viac ako 15 000 budú vybavené zbernými systémami pre komunálnu odpadovú vodu do 31. decembra 2000.

4. Podľa článku 4 ods. 1 smernice o odpadových vodách členské štáty zabezpečia, že najneskôr do 31. decembra 2000 pre všetky vypúšťania z aglomerácií s populačným koeficientom viac ako 15 000 prejdú komunálne odpadové vody vstupujúce do zberných systémov pred vypustením „sekundárnym čistením alebo ekvivalentným čistením“, teda intenzívnejším čistením ako v iných prípadoch.

¹ — Jazyk prednesu: nemčina.

² — Smernica Rady z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. ES L 135, s. 40; Mim. vyd. 015/002, s. 26) v znení zmenenom a doplnenom smernicou Komisie 98/15/ES z 27. februára 1998 (Ú. v. ES L 67, s. 29; Mim. vyd. 015/004, s. 27).

5. Článok 6 ods. 2 smernice o odpadových vodách za určitých podmienok pripúšťa odchýlku od článku 4 ods. 1, v prípade, ak sa odpadové vody vypustia do oblastí, ktoré boli označené za menej citlivé:

„Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd z aglomerácií od 10 000 do 150 000 p. k. do pobrežných vôd a vypúšťanie z aglomerácií od 2 000 do 10 000 p. k. do estuárií umiestnených v oblastiach uvedených v odseku 1 môže prejsť menej náročným čistením, ako je stanovené v článku 4, za predpokladu, že:

- takéto vypúšťanie prejde aspoň primárnym čistením, ako je definované v článku 2 ods. 7 v súlade s kontrolnými procedúrami stanovenými v prílohe I D;
- rozsiahle štúdie indikujú, že takéto vypúšťanie nepriaznivo neovplyvní životné prostredie.
- ...“

6. Odchýlka v prípade ešte väčších aglomerácií je podľa článku 8 ods. 5 smernice o odpadových vodách prípustná, ak:

„Za výnimočných okolností, keď sa dá preukázať, že náročnejšie čistenie neprinesie žiadny prospech pre životné prostredie, môže vypúšťanie odpadových vôd do menej citlivých oblastí z aglomerácií s viac ako 150 000 p. k. prejsť čistením stanoveným v článku 6 pre odpadové vody z aglomerácií od 10 000 do 150 000 p. k.

Za takých okolností členské štáty predložia Komisii príslušnú dokumentáciu vopred. Komisia preskúma tento prípad a podnikne príslušné opatrenia v súlade s regulačným postupom uvedeným v článku 18 ods. 2.“

III – Skutkové okolnosti sporu a konanie pred Súdny dvorom

7. V rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) Súdny dvor 7. mája 2009 rozhodol, že Portugalská republika si tým, že podľa článku 3 smernice nevybavila zbernými systémami pre komunálnu odpadovú vodu sedem aglomerácií a tým, že podľa článku 4 tejto smernice nepodrobila sekundárnemu alebo ekvivalentnému čisteniu komunálne odpadové vody z 15 aglomerácií, medzi nimi z Matosinhos a Vila Real de Santo António, teda z aglomerácií s populačným koeficientom 287 000 resp. 116 500, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z tejto smernice.

8. Komisia listom z 18. júna 2009 požiadala Portugalsko, aby sa vyjadrilo k splneniu povinností uložených týmto rozsudkom. V nadväznosti na písomnú komunikáciu vyzvala formálne portugalskú vládu 21. februára 2014 podľa článku 260 ods. 2 ZFEÚ, aby sa vyjadrila a stanovila jej dvojmesačnú lehotu na vykonanie rozsudku. Keďže podľa Komisie z odpovede vyplynulo, že Portugalsko v celom rozsahu rozsudok doposiaľ nevykonalo, podala 4. decembra 2014 žalobu na Súdny dvor.

9. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

- určil, že Portugalská republika si tým, že neprijala všetky potrebné opatrenia na to, aby vykonala rozsudok zo 7. mája 2009 vo veci C-530/07, Komisia/Portugalsko, nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 260 ods. 1 ZFEÚ,
- uložil Portugalskej republike povinnosť zaplatiť penále vo výške 20 196 eur za každý deň omeškania so splnením povinností vyplývajúcich z už uvedeného rozsudku vydaného vo veci C-530/07, odo dňa vyhlásenia rozsudku v tejto veci až do úplného vykonania už uvedeného rozsudku vydaného vo veci C-530/07,

- uložil Portugalskej republike povinnosť zaplatiť dennú paušálnu pokutu vo výške 2 244 eur, a to odo dňa vyhlásenia rozsudku vo veci C-530/07 do dňa vyhlásenia rozsudku v tejto veci, resp. do dňa, keď dôjde k splneniu povinností vyplývajúcich z už citovaného rozsudku vo veci C-530/07, ak k nemu dôjde neskôr,
 - zaviazal Portugalskú republiku na náhradu trov konania.
10. Portugalská republika navrhuje, aby Súdny dvor:
- zamietol žalobu ako nedôvodnú v rozsahu, v akom voči nej namieta,
 - zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.
11. Účastníci konania predložili svoje písomné pripomienky a boli vypočutí na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 21. januára 2016.

IV – Právne posúdenie

A – O nesplnení povinností vyplývajúcich zo Zmluvy

12. Ak sa v rozsudku Súdneho dvora konštatovalo nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z práva Únie členským štátom, je tento členský štát v zmysle článku 260 ods. 1 ZFEÚ povinný prijať potrebné opatrenia, ktoré vyplývajú z tohto rozsudku. Ak sa Komisia domnieva, že členský štát neprijal všetky takéto opatrenia, môže v súlade s článkom 260 ods. 2 ZFEÚ predložiť vec Súdnemu dvoru po tom, ako tomuto štátu umožní vyjadriť sa.

13. Komisia na tomto základe začala prebiehajúce konanie pre nesplnenie povinnosti členským štátom. Na účely posúdenia, či Portugalsko prijalo všetky potrebné opatrenia, aby vykonalo rozsudok vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292), treba preskúmať, či sa aglomerácie uvedené v tomto rozsudku v súlade s článkom 3 smernice o odpadových vodách vybavili zberným systémom pre komunálnu odpadovú vodu, resp. či komunálne odpadové vody prešli v súlade s článkom 4 sekundárnym čistením alebo ekvivalentným čistením.

14. Za relevantný okamih pre posúdenie existencie nesplnenia povinnosti v zmysle článku 260 ods. 2 ZFEÚ sa považuje dátum uplynutia lehoty stanovenej vo výzve vydannej na základe tohto ustanovenia.³

15. Výzva Komisie portugalskej vláde jej bola doručená 21. februára 2014 a stanovovala dvojmesačnú lehotu. Rozhodujúcim okamihom pre posúdenie nesplnenia povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy je preto 21. apríl 2014.

16. V tomto liste Komisia namietala len to, že komunálne odpadové vody v aglomeráciách Vila Real de Santo António a tiež Matosinhos naďalej v rozpore s podmienkami stanovenými v článku 4 smernice o odpadových vodách neprechádzajú sekundárnym čistením alebo ekvivalentným čistením.

17. Vo svojej písomnej odpovedi z 23. apríla 2014 zástupcovia Portugalska potvrdili, že v aglomerácii Vila Real de Santo António ešte neboli skončené nevyhnutné práce, pričom v aglomerácii Matosinhos sa ešte ani nezačali.

3 — Rozsudky Komisia/Španielsko (C-610/10, EU:C:2012:781, bod 67), Komisia/Česká republika (C-241/11, EU:C:2013:423, bod 23), Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 32), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 27) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 29).

18. Z toho vyplýva, že Portugalsko si do rozhodného okamihu, teda do 21. apríla 2014, nesplnilo svoju povinnosť prijať všetky potrebné opatrenia na to, aby sa s komunálnymi odpadovými vodami v oboch uvedených aglomeráciách zaobchádzalo v súlade s požiadavkami uvedenými v článku 4 smernice o odpadových vodách.

19. Za týchto okolností je potrebné konštatovať, že Portugalská republika si tým, že do 21. apríla 2014 neprijala všetky potrebné opatrenia na to, aby vykonala rozsudok vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292), nesplnila svoje povinnosti vyplývajúce z článku 260 ods. 1 ZFEÚ.

B – *K peňažným sankciám*

20. Postupom podľa článku 260 ods. 2 ZFEÚ sa má členský štát, ktorý je v omeškaní, priviesť k tomu, aby vykonal pôvodný rozsudok, ktorým sa konštatovalo nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo Zmluvy. Má teda za cieľ zabezpečiť účinné uplatňovanie práva Únie. Obe opatrenia upravené v tomto ustanovení, t. j. penále a paušálna pokuta, sledujú tento cieľ.⁴

21. Súdnemu dvoru prináleží, aby v každej veci v závislosti od okolností veci, v ktorej koná, ako aj od stupňa schopnosti presvedčiť a odradiť členský štát od porušenia, ktorý považuje za nevyhnutný, stanovil primerané peňažné sankcie, aby bol čo najrýchlejšie vykonaný rozsudok, ktorým sa už predtým rozhodlo o nesplnení povinnosti, a aby sa zabránilo opakovaniu podobných porušení práva Únie.⁵

22. Návrhy Komisie v tejto súvislosti nie sú pre Súdny dvor záväzné a sú iba užitočným referenčným bodom. Takisto usmernenia uvedené v oznámeniach Komisie nie sú pre Súdny dvor záväzné, avšak prispievajú k zabezpečeniu transparentnosti, predvídateľnosti a právnej istoty postupu Komisie.⁶

1. O penále

23. Uloženie penále podľa článku 260 ods. 2 ZFEÚ je v zásade odôvodnené len v takom rozsahu, v akom naďalej trvá nesplnenie povinnosti spočívajúce v nevykonaní skoršieho rozsudku Súdneho dvora.⁷

24. Samotná okolnosť, že Portugalsko v okamihu uplynutia lehoty stanovenej Komisiou ešte v celom rozsahu nevykonalo rozsudok vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292), neodôvodňuje uloženie penále. Naopak, je potrebné ďalej preskúmať, či si rozsudok v čase rozhodnutia Súdneho dvora vyžadoval prijatie ďalších opatrení na jeho vykonanie.

25. Pre vydanie rozhodnutia týkajúceho sa penále je preto najskôr potrebné posúdiť, v akom rozsahu pretrváva porušenie [pozri písm. a)]. Následne je potrebné stanoviť základnú sumu [pozri písm. b)], a tiež objasniť, či sa penále uloží ako fixná suma alebo sa bude postupne znižovať v závislosti od splnenia jednotlivých povinností [pozri písm. c)].

4 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-369/07, EU:C:2009:428, bod 140) a Komisia/Taliansko (C-367/14, EU:C:2015:611, bod 85).

5 — Rozsudky Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 36), Komisia/Španielsko (C-184/11 EU:C:2014:316, bod 58), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 86) a Komisia/Taliansko (C-367/14, EU:C:2015:611, bod 86).

6 — Rozsudky Komisia/Portugalsko (C-70/06, EU:C:2008:3, bod 34), Komisia/Grécko (C-369/07, EU:C:2009:428, bod 112), Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 37), Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 64) a Komisia/Taliansko (C-367/14, EU:C:2015:611, bod 87).

7 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-369/07, EU:C:2009:428, bod 59), Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 42), Komisia/Luxembursko (C-576/11, EU:C:2013:773, bod 43), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 87) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 47).

a) O pretrvávajúci porušenia

i) Aglomerácia Vila Real de Santo António

26. Vo svojej duplike Portugalsko uvádza, že posledné práce, ktoré boli nevyhnutné na to, aby odpadové vody v aglomerácii Vila Real de Santo António prešli sekundárnym čistením, boli ukončené v apríli 2015. S ohľadom na tieto aglomerácie boli preto v súčasnosti splnené všetky povinnosti vyplývajúce z rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292).⁸

27. Na ústnom pojednávaní však Komisia zastávala názor, že členský štát preberie článok 4 smernice o odpadových vodách riadne až vtedy, keď pravidelné analýzy kontrolných vzoriek prečistenej vody pred jej vypustením, po dobu viac ako jedného roka ukázali, že sekundárne čistenie spĺňa požiadavky smernice. Takéto analýzy vzoriek v tomto prípade chýbajú.

28. Komisia sa pritom odvoláva na prílohu I oddiel D bod 3 smernice o odpadových vodách, v zmysle ktorého sa minimálny počet pravidelných odobratí vzoriek stanoví podľa veľkosti čističky. Podľa článku 15 prvej zarážky sa tak má zabezpečiť dodržiavanie požiadaviek podľa prílohy I oddielu B, a teda účinnosť čistenia odpadových vôd.

29. Zo smernice o odpadových vodách však nemožno vyvodiť, že prebratie článku 4 si v súvislosti s konkrétnou čističkou vôbec vyžaduje nejaký odber vzoriek. Naopak, povinnosť pravidelného odberu vzoriek je nezávislá od povinnosti vykonať účinné sekundárne čistenie.

30. Vzhľadom na túto skutočnosť sa príslušné rozsudky musia vykladať v tom zmysle, že odber vzoriek je vhodným *dôkazom* o tom, že čistička vyhovuje požiadavkám stanoveným v smernici o odpadových vodách.⁹ Rozsudok Komisia/Taliansko by navyše bolo možné chápať v tom zmysle, že takýto dôkaz si vyžaduje určitý minimálny počet odberov vzoriek.¹⁰ V rozsudku Komisia/Grécko však Súdny dvor konštatoval iba to, že opomenutie pravidelného odberu vzoriek po dobu troch mesiacov od okamihu dokončenia čističky do ústneho pojednávania neumožňuje overiť účinnosť čistenia odpadových vôd.¹¹ Naopak, v poslednom rozsudku Komisia/Portugalsko Súdny dvor výslovne konštatoval, že už aj jediný odber vzoriek stačí ako dôkaz splnení požiadaviek podľa článku 4.¹²

31. Komisia by mohla takýto dôkaz spochybniť. Na tento účel prichádzajú do úvahy najmä ďalšie odbery vzoriek nespĺňajúce požiadavky stanovené v smernici o odpadových vodách alebo nesplnenie povinnosti pravidelne odoberať vzorky po prvom úspešnom odbere vzorky. Mohla by tiež preukázať, že vzorka bola odobratá za podmienok, ktoré nie sú obvyklé z hľadiska záťaže odpadových vôd.

32. V prejednávacom prípade Portugalsko uviedlo, bez toho, aby to bolo spochybňované, že Komisii boli predložené odobraté vzorky za obdobie do novembra 2015, ktoré preukazovali účinnosť sekundárneho čistenia.

33. Komisia toto tvrdenie nevyvracia. V podstate sa vo svojich záveroch obmedzila na to, že len jeden ročný odber vzoriek je v súlade s požiadavkami, keďže iba toto obdobie je dostatočne reprezentatívne.

8 — Body 18 a 22 dupliky.

9 — Rozsudky Komisia/Taliansko (C-565/10, EU:C:2012:476, body 37 a 38), Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 48) a Komisia/Portugalsko (C-398/14, EU:C:2016:61, bod 39).

10 — Rozsudok Komisia/Taliansko (C-565/10, EU:C:2012:476, bod 38).

11 — Rozsudok Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 48).

12 — Rozsudok Komisia/Portugalsko (C-398/14, EU:C:2016:61, bod 39).

34. Nie je však jasné, prečo by odobraté vzorky za obdobie od apríla do novembra z jedného miesta v Algarve nemali byť reprezentatívne. Ako Komisia sama uviedla, počas turistickej sezóny možno v tomto mieste očakávať najväčšiu možnú mieru zataženia odpadových vôd. Obdobie odobratia vzoriek sa pritom prekrýva s turistickou sezónou.

35. Je preto potrebné vychádzať z predpokladu, že v aglomerácii Vila Real de Santo António sa medzičasom dosiahol stav vyhovujúci požiadavkám smernice. V tomto ohľade preto nie je potrebné uložiť penále.

ii) Aglomerácia Matosinhos

36. Podľa informácií predložených Portugalskom sa v aglomerácii Matosinhos zatiaľ nevybudovali potrebné zariadenia na sekundárne čistenie komunálnych vôd z dôvodu finančných problémov.¹³ V duplike Portugalsko uvádza, že medzičasom boli splnené požiadavky pre vybudovanie takýchto zariadení.¹⁴ V tejto súvislosti predložilo časový harmonogram stavebných prác, ktoré by sa mali začať v prvej polovici roka 2016. Úplné uvedenie čističky do prevádzky je naplánované v druhej polovici roka 2019.¹⁵

37. Zo samotného tvrdenia Portugalska teda vyplýva, že v čase pojednávania ešte neboli splnené všetky povinnosti vyplývajúce z rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292). Za týchto okolností je uloženie povinnosti Portugalsku zaplatiť penále primeraným finančným opatrením, ktorým sa zaistí ukončenie konštatovaného porušovania povinností vyplývajúcich zo Zmluvy a vykonanie rozsudku v celom rozsahu.¹⁶

b) O základnej sume penále

38. Prináleží Súdnemu dvoru, aby stanovil také penále, ktoré zodpovedá okolnostiam a je primerané jednak zistenému nesplneniu povinnosti vyplývajúcej zo Zmluvy a jednak platobnej schopnosti dotknutého členského štátu.¹⁷

39. V rámci posúdenia Súdnym dvorom medzi základné kritériá, ktoré je potrebné zohľadniť na zabezpečenie toho, aby malo takéto penále donucovací charakter a aby sa právo Únie uplatňovalo jednotne a účinne, v zásade patrí trvanie porušenia, stupeň jeho závažnosti a platobná schopnosť dotknutého členského štátu. Pri uplatňovaní týchto kritérií musí Súdny dvor zohľadniť najmä dôsledky, ktoré má nevykonanie rozsudku na verejné a súkromné záujmy, ako aj naliehavosť, s akou je potrebné dosiahnuť to, aby si dotknutý členský štát splnil svoje povinnosti.¹⁸

13 — Pozri list portugalských úradov z 23. apríla 2014, v ktorom odpovedali na upomienku Komisie z 21. februára 2014 (Príloha A 11 k žalobe).

14 — Bod 31 vyjadrenia k žalobe.

15 — Bod 32, ako aj príloha D 2 vyjadrenia k žalobe.

16 — Rozsudky Komisia/Taliano (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 45), Komisia/Španielsko (C-610/10, EU:C:2012:781, bod 114), Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 66), Komisia/Luxembursko (C-576/11, EU:C:2013:773, bod 45), Komisia/Taliano (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 94) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 49).

17 — Rozsudky Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 68), Komisia/Luxembursko (C-576/11, EU:C:2013:773, bod 46), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 52), Komisia/Taliano (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 95) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 52).

18 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-369/07, EU:C:2009:428, body 114 a 115), Komisia/Taliano (C-496/09, EU:C:2011:740, body 56 a 57), Komisia/Španielsko (C-610/10, EU:C:2012:781, body 118 a 119), Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 69), Komisia/Taliano (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 97) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 54).

40. Komisia navrhuje, aby sa až do okamihu splnenia všetkých povinností vyplývajúcich z rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) uložila povinnosť zaplatiť denné penále, ktorého výška sa stanoví takto: zhodná základná suma penále pre všetky členské štáty vo výške 660 eur sa vynásobí tretím stupňom závažnosti (na stupnici od 1 do 20), koeficientom dĺžky trvania 3 (na stupnici od 1 do 3) a tiež faktorom „n“, ktorý odzrkadľuje platobnú schopnosť Portugalska, teda hodnotou 3,40. Z takéhoto výpočtu vyplýva suma 20 196 eur denne.

41. Aj keď Súdny dvor pri ukladaní peňažných sankcií neuvádza hodnotu jednotlivých koeficientov, ide o zmysluplnú metódu, ktorej cieľom je zabezpečiť zrozumiteľnosť výpočtu sankcií. Návrh Komisie je preto potrebné bližšie rozobrať.

i) O zohľadnení platobnej schopnosti Portugalska

42. Podľa judikatúry Súdneho dvora sa pri výpočte výšky penále zohľadní aktuálny vývoj HDP členského štátu v okamihu posudzovania skutkového stavu Súdny dvorom.¹⁹ Je preto potrebné vychádzať z aktualizovaných údajov, ktoré Komisia zverejnila vo svojom oznámení z 5. augusta 2015.²⁰ V zmysle uvedeného je faktor „n“ týkajúci sa platobnej schopnosti Portugalska potrebné stanoviť vo výške 3,35. Naopak, jednotnú základnú sumu je v súčasnosti potrebné určiť vo výške 670 eur.

ii) O dĺžke porušovania

43. Dĺžka porušovania ustanovení Zmluvy sa má posúdiť v okamihu preskúmania skutkových okolností veci Súdny dvorom. Na rozdiel od toho okamihu, keď Komisia podala žalobu na Súdny dvor, nie je relevantný.²¹

44. Komisia sa domnieva, že s ohľadom na dĺžku doby, ktorá uplynula od vyhlásenia rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292), konkrétne takmer sedem rokov, je potrebné uplatniť koeficient s najvyššou hodnotou 3 zohľadňujúci dĺžku porušovania.

45. Takýto výklad podporuje aj to, že hoci článok 260 ods. 1 nestanovuje nijaký časový interval, v rámci ktorého sa musí rozsudok vykonať, z judikatúry Súdneho dvora v tomto ohľade vyplýva, že s jeho výkonom sa musí začať a je potrebné ho ukončiť čo najskôr.²²

46. V tomto ohľade Súdny dvor v dvoch rozsudkoch, ktoré boli tiež vydané v súvislosti s nedostatkami pri preberaní smernice o odpadových vodách, konštatoval, že doba ôsmich rokov je „značná“²³ a doba deviatich rokov „neprimeraná“²⁴. K takémuto posúdeniu dospel aj napriek tomu, že uznal, že vykonanie stanovených úloh si vyžadovalo dlhšie obdobie viacerých rokov a vykonanie pôvodného rozsudku bolo potrebné považovať takmer za ukončené.²⁵ V ďalšom prípade týkajúcom sa tejto smernice považoval Súdny dvor dobu piatich rokov pre vykonanie rozsudku v celom rozsahu za „viac ako dostatočnú“.²⁶

19 — Rozsudky Komisia/Írsko (C-279/11 EU:C:2012:834, bod 78), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 58), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 104) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 60).

20 — C(2015) 5511 final.

21 — Rozsudky Komisia/Portugalsko (C-70/06, EU:C:2008:3, bod 45), Komisia/Španielsko (C-610/10, EU:C:2012:781, bod 120), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 57) a Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 102).

22 — Rozsudky Komisia/Španielsko (C-278/01, EU:C:2003:635, bod 27), Komisia/Írsko (C-374/11, EU:C:2012:827, bod 21), Komisia/Portugalsko (C-76/13, EU:C:2014:2029, bod 57) a Komisia/Taliansko (C-367/14, EU:C:2015:611, bod 95).

23 — Rozsudok Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 59).

24 — Rozsudok Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 54).

25 — Rozsudok Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 54).

26 — Rozsudok Komisia/Luxembursko (C-576/11, EU:C:2013:773, bod 52).

47. Novšia judikatúra Súdneho dvora v iných oblastiach je tiež v súlade s vyššie uvedeným. V nedávno vydanom rozsudku týkajúcom sa prebratia smerníc v oblasti odpadového hospodárstva posúdil Súdny dvor dobu siedmich rokov ako „značnú“.²⁷ V súvislosti s vymáhaním štátnych pomoci odporujúcich právu Únie sa už doba troch rokov považuje za významné časové obdobie.²⁸

48. Okrem toho tvrdenie Portugalska, v zmysle ktorého by sa koeficient trvania 3 uplatnil vtedy, ak by sa rozsudok Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) ešte musel vykonať v celom rozsahu, a teda s ohľadom na vykonanie tohto rozsudku v miere viac ako 90 %, možno uplatniť najviac koeficient 1, nie je presvedčivé.²⁹

49. Komisia pritom správne poznamenáva, že Portugalsko si v tomto prípade zamieňa kritérium dĺžky porušovania s kritériom závažnosti.³⁰ Rozsah vykonania pôvodného rozsudku sa totiž zohľadňuje pri posudzovaní závažnosti porušenia.

50. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že koeficient trvania 3 je primeraný.

iii) O závažnosti porušenia

51. Napokon treba posúdiť závažnosť porušenia. V tomto bode sa názory oboch účastníkov konania obzvlášť rozchádzajú.

52. Komisia vo svojom návrhu uplatniť koeficient závažnosti s hodnotou 3 z 20 vychádza z dvoch hlavných tvrdení.

53. Po prvé poukazuje na význam predpisov práva Únie, ktoré Portugalsko porušilo. Z ustanovení smernice o odpadových vodách vyplýva, že vypúšťanie komunálnych odpadových vôd, ktoré neprešli čistením, do zberných vôd vedie k znečisteniu, ktoré v podstatnej miere ohrozuje kvalitu takýchto vôd, ako aj ekosystémov, ktoré s nimi súvisia. Zber a čistenie všetkých komunálnych vôd z aglomerácií s populačným koeficientom nad 15 000 má preto z pohľadu kvality zberných vôd, ekosystémov a tiež úplného a riadneho uplatnenia iných smerníc rozhodujúci význam.³¹

54. Po druhé Komisia v súvislosti s dôsledkami porušenia poukazuje jednak na všeobecný verejný záujem, a jednak na záujmy jednotlivcov. Ochrana životného prostredia a ľudského zdravia sú predmetom všeobecného verejného záujmu. Neúplné vykonanie rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) predstavuje pre tento záujem vysoké riziko. Obmedzená možnosť obyvateľov používať čistú vodu a vykonávať s tým spojené voľnočasové aktivity by okrem toho mohla ovplyvniť aj odvetvie turizmu.³²

55. Názor Komisie, tak ako už zdôraznil aj Súdny dvor, podporuje aj to, že nesplnenie povinnosti podrobiť odpadové vody sekundárnemu čisteniu, ktorá vyplýva z článku 4 smernice o odpadových vodách, môže s ohľadom na povahu tejto povinnosti samé osebe ohroziť ľudské zdravie a spôsobiť ujmu na životnom prostredí, a teda v zásade už len z tohto dôvodu je potrebné ho považovať za obzvlášť závažné.³³

27 — Rozsudok Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 103).

28 — Rozsudok Komisia/Taliansko (C-367/14, EU:C:2015:611, bod 98).

29 — Bod 73 vyjadrenia k žalobe a bod 59 dupliky.

30 — Bod 46 dupliky.

31 — Body 25 až 32 žaloby.

32 — Body 35 až 37 žaloby.

33 — Rozsudok Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 55).

56. V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že nesplnenie povinností vyplývajúcich zo Zmluvy je obzvlášť závažné, ak môže nevykonanie rozsudku Súdneho dvora spôsobiť ujmu na životnom prostredí, ktorého ochrana patrí k politickým cieľom Únie podľa článku 191 ZFEÚ.³⁴

57. Portugalsko však dôrazne vystupuje proti návrhu Komisie, pokiaľ ide o aglomeráciu Matosinhos. Poukazuje na okolnosť, že komunálne odpadové vody aglomerácie už prechádzali primárnym čistením, a že nemožno namietat kvalitu zberných vôd a s nimi spojených ekosystémov.³⁵ Okrem toho odmieta dopad na zdravie obyvateľov, na ktorý poukázala Komisia.³⁶ S ohľadom na takmer úplné prebratie rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) nemožno konštatovať vyšší stupeň závažnosti ako 1.³⁷

58. V tejto súvislosti uvádza Portugalsko dve tvrdenia. Po prvé aglomerácia Matosinhos spĺňa požiadavky stanovené v smernici o odpadových vodách, na základe ktorých by bolo možné upustiť od vykonania sekundárneho čistenia. Po druhé voda v Matosinhos má obzvlášť vysokú kvalitu a obavy Komisie týkajúce sa dôsledkov pre životné prostredie a zdravie nie sú opodstatnené.

– O požiadavke na sekundárne čistenie

59. S ohľadom na prvý bod Portugalsko uvádza, že odpadové vody aglomerácie Matosinhos, ktoré prešli primárnym čistením, sa nevypúšťajú do jazerných alebo riečnych vôd, ale do obzvlášť nepokojných morských vôd s vysokým obsahom soli. Za takýchto okolností sú splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 5 smernice o odpadových vodách, ktoré stanovujú možnosť uplatnenia menej prísnych pravidiel.³⁸ Samotná Komisia v protokole Rady k prebratiu smernice o odpadových vodách uviedla, že toto ustanovenie sa uplatní na Portugalsko.³⁹

60. Toto tvrdenie však nie je presvedčivé už len z toho dôvodu, že uplatnenie článku 8 ods. 5 smernice o odpadových vodách na základe svojho obsahu predpokladá dodržanie konkrétneho postupu. Dotknutý členský štát je povinný Komisii predložiť požadované podklady, na základe ktorých Komisia rozhodne. Ako však Komisia uvádza, Portugalsko síce požiadalo o uplatnenie týchto sporných ustanovení na aglomeráciu Matosinhos už v roku 1999, avšak v ďalšom konaní túto svoju žiadosť stiahlo, pričom toto tvrdenie sa nespochybňuje.⁴⁰

61. Na druhej strane je potrebné uznať, že s ohľadom na osobitné podmienky v prípade aglomerácie Matosinhos, ktoré v zásade nevylučujú uplatnenie článku 8 ods. 5 smernice o odpadových vodách, možno očakávať menšie poškodenie životného prostredia ako v prípade iných miest.

– O kvalite vôd v Matosinhos

62. Portugalsko okrem toho uvádza, že na základe existujúceho primárneho čistenia odpadových vôd sa dosahuje zníženie chemickej a biochemickej spotreby kyslíka v priemere o 42 až 43 %, čo zodpovedá až dvojnásobnej hodnote vyžadovanej smernicou o odpadových vodách, t. j. 20 %.⁴¹ Okrem toho sa odpadové komunálne vody z aglomerácie, ktoré prešli primárnym čistením, vypúšťajú prostredníctvom potrubia pod úrovňou mora do morských vôd vo vzdialenosti viac ako 2 km od pláže, a teda kvalita pobrežných vôd nie je ohrozená.⁴² Portugalsko ďalej poukazuje na pravidelne

34 — Rozsudky Komisia/Írsko (C-279/11, EU:C:2012:834, bod 72) a Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 56).

35 — Body 21 a 23 vyjadrenia k žalobe.

36 — Bod 25 vyjadrenia k žalobe.

37 — Bod 71 vyjadrenia k žalobe.

38 — Body 27 a 32 vyjadrenia k žalobe.

39 — Bod 29 vyjadrenia k žalobe.

40 — Bod 21 a príloha C 2 dupliky.

41 — Bod 23 vyjadrenia k žalobe.

42 — Bod 33 vyjadrenia k žalobe.

vykonávané analýzy vôd určených na kúpanie v Matosinhos, ktoré potvrdzujú ich výnimočnú kvalitu.⁴³ Za týchto okolností nie je dôvod domnievať sa, že existuje nebezpečenstvo pre zdravie obyvateľov alebo odvetvie turizmu.⁴⁴ Ešte dôslednejšie čistenie komunálnych odpadových vôd by navyše objektívne neprinieslo nijaký významný prospech pre životné prostredie.⁴⁵

63. Čo sa týka chemickej a biochemickej spotreby kyslíka, na ktorú Portugalsko poukazuje, jej zníženie o 20 % zodpovedá požiadavkám na *primárne čistenie* odpadových vôd. Na rozdiel od toho smernica pre *sekundárne čistenie* vyžaduje zníženie chemickej spotreby kyslíka najmenej o 75 % a biochemickej spotreby kyslíka o 70 až 90 % normatívnych hodnôt. Tieto hodnoty stále neboli dosiahnuté.

64. Okrem toho z údajov predložených Portugalskom síce vyplýva, že kvalita vody na kúpanie je vo väčšine plážových oblastí Matosinhos označená ako „vynikajúca“. Zároveň však kvalita vody v oblasti „Azul-Conchina“, v ktorej sa podľa údajov Komisie, ktoré neboli spochybnené, vypúšťajú odpadové vody po primárnom čistení do morských vôd, bola vyhodnotená len ako „vyhovujúca“ a voda v oblasti „Matosinhos“, ktorá leží najbližšie k mestu Matosinhos, len ako „dobrá“. Z toho vyplýva, že tieto pláže sú síce v zmysle smernice 2006/7/ES o kvalite vôd určených na kúpanie⁴⁶ ešte využiteľné, avšak nedostatok vynikajúcej kvality ukazuje, že nedostatočné čistenie odpadových vôd znižuje kvalitu vody. V bezprostrednej oblasti vypúšťania by tieto ujmy mohli byť ešte významnejšie.

65. V rozsahu, v akom Portugalsko na účely odôvodnenia zhoršenia kvality oboch vôd určených na kúpanie poukazuje len na neobvyklé udalosti krátkodobého charakteru, ktoré nesúvisia s prevádzkou čističky odpadových vôd, nevznievajú tieto tvrdenia presvedčivo, keďže dotknutým úsekom uvedených plážových oblastí je takéto hodnotenie priradené dlhodobo, už od roku 2012. Je teda s Komisiou potrebné súhlasiť v tom ohľade, že zjavne existuje priestor pre zlepšenie. Zavedenie sekundárneho čistenia odpadových vôd môže k takémuto zlepšeniu prispieť.

66. Treba teda vychádzať z predpokladu, že aj keď v dôsledku neprebratia rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) nedôjde k vzniku závažnej ujmy na životnom prostredí, bude životné prostredie a predovšetkým pláže pri Matosinhos určite dotknuté.

– Ďalšie príťažujúce, resp. poľahčujúce okolnosti

67. Za príťažujúcu okolnosť treba okrem toho považovať aj to, že s úplným vykonaním rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) podľa časového harmonogramu, ktorý predložilo Portugalsko, možno rátať až v roku 2019. Ide teda o takmer 20-ročné omeškanie, keďže sporná povinnosť podrobiť komunálne odpadové vody aglomerácie Matosinhos sekundárnemu čisteniu mala byť splnená najneskôr do 31. decembra 2000. Podľa judikatúry dĺžka trvania porušovania práva Únie zdôrazňuje závažnosť nesplnenia povinnosti⁴⁷ aj napriek tomu, že sa táto okolnosť zohľadní už pri stanovení koeficientu dĺžky.

68. Na druhej strane treba prihliadať aj na pokroky Portugalska pri preberaní smernice o odpadových vodách, ktoré uznáva aj Komisia.⁴⁸

43 — Bod 28 dupliky a body 33 a 34 vyjadrenia k žalobe.

44 — Bod 34 vyjadrenia k žalobe.

45 — Bod 27 dupliky.

46 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/7/ES z 15. februára 2006 o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica 76/160/EHS (Ú. v. EÚ L 64, s. 37).

47 — Rozsudok Komisia/Írsko (C-374/11, EU:C:2012:827, bod 38).

48 — Rozsudok Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 58).

69. Predovšetkým sa splnenie povinností vyplývajúcich z rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) musí zabezpečiť už len v prípade jednej aglomerácie. To je omnoho menej ako pôvodný počet aglomerácií dotknutých týmto rozsudkom, konkrétne 22. Vyjadrené prostredníctvom populačného koeficientu, z pôvodného populačného koeficientu 3 243 600 je potrebné do súladu so smernicou uviesť už len populačný koeficient 287 000. To znamená, že miera prevzatia rozsudku zodpovedá viac ako 90 %. Portugalsko teda v podstatnom rozsahu obmedzilo ujmu na ľudskom zdraví a životnom prostredí vyplývajúcu z nesplnenia povinnosti konštatovanej v rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292).

70. S ohľadom na vyššie uvedené úvahy by sa mal preto uplatniť koeficient závažnosti 1,5.

iv) Priebežný záver

71. Vychádzajúc zo základnej sumy vo výške 670 eur denne po jej vynásobení koeficientom závažnosti 1,5 a koeficientom dĺžky 3 a faktorom „n“ 3,35 vyplýva denná výška penále v sume 10 000,25 eura. Zdá sa vhodné zaokrúhliť túto sumu na 10 000 eur.

c) O možnosti postupného znižovania penále

72. Komisia navrhuje, aby sa pri stanovení výšky penále zohľadnili pokroky dosiahnuté Portugalskom v budúcnosti pri vykonávaní rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) takým spôsobom, že sa penále bude znižovať v závislosti od výšky populačného koeficientu, ktorý sa uvedie do stavu v súlade so smernicou.

73. Portugalsko tiež žiada o stanovenie klesajúceho penále. Poukazuje však na to, že v prípade aglomerácie Matosinhos sa údajné porušenie obmedzuje len na to, aby sa umožnilo sekundárne čistenie komunálnych odpadových vôd. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby bol pokrok s príslušnými stavebnými prácami rozhodujúcim faktorom pre postupné znižovanie penále.⁴⁹ Postup v zmysle návrhu Komisie považuje Portugalsko v prejednávanej veci za nerealizovateľný a nemožný, keďže komunálne odpadové vody bude možné podrobiť sekundárnemu čisteniu až po skončení stavebných prác. Postupné znižovanie príslušného populačného koeficientu preto nie je možné.⁵⁰

74. Podľa judikatúry Súdneho dvora musí byť penále, ktorým sa má zabezpečiť úplné vykonanie rozsudku, vyžadované v plnom rozsahu, až kým členský štát neprijme všetky opatrenia nevyhnutné na ukončenie konštatovaného nesplnenia povinnosti. Zároveň v osobitných prípadoch možno zvážiť sankciu, ktorá zohľadní prípadné pokroky členského štátu v plnení jeho povinností.⁵¹ Uvedené zodpovedá zásade proporcionality, pretože uplatňovanie penále v celej výške bez ohľadu na pokroky pri preberaní prvého rozsudku by nebolo adekvátne a vzhľadom na konštatované porušenie povinnosti ani proporcionálne.⁵²

49 — Bod 47 vyjadrenia k žalobe.

50 — Bod 41 a nasl. dupliky.

51 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 60), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 106) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 62). Pozri v tomto zmysle tiež rozsudok Komisia/Španielsko, (C-278/01, EU:C:2003:635, body 43 až 51), Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, body 47 až 55) a Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 73 a nasl.).

52 — Rozsudky Komisia/Španielsko (C-278/01, EU:C:2003:635, bod 48 a nasl.) a Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 49).

75. V zmysle vyššie uvedeného už Súdny dvor viackrát stanovil klesajúce penále. Tieto prípady sa týkali na jednej strane kvality veľkého počtu vôd určených na kúpanie,⁵³ vymáhania množstva štátnych pomoci vyplývajúcich zo schémy štátnej pomoci⁵⁴ alebo ukončenia a odstránenia nezákonných skládok odpadov.⁵⁵ Na druhej strane takýmto spôsobom postupoval aj v dvoch prípadoch, ktoré z hľadiska svojej štruktúry zodpovedajú prejednávanej veci, keďže ich predmetom bolo tiež primárne resp. sekundárne čistenie komunálnych vôd.⁵⁶

76. Na rozdiel od návrhu Portugalska však na účely postupného znižovania penále nemožno zohľadniť pokroky pri výstavbe sekundárnej čističky vôd pre Matosinhos. Totiž až v okamihu, keď sa zabezpečí, že ďalší populačný koeficient sa skutočne uviedol do súladu so stavom vyžadovaným smernicou, možno uvažovať o pokroku s vykonaním rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) a o splnení požiadaviek podľa článku 4 smernice o odpadových vodách. Samotný pokrok v stavebných prácach, a najmä v prípade, ak sú rozložené na takéto dlhé časové obdobie, nevedie k zníženiu zaťaženia životného prostredia, pričom toto zníženie možno očakávať až po uvedení sekundárnej čističky odpadových vôd do prevádzky. Ako už Súdny dvor rozhodol v prípade Belgicka a Grécka, pre zníženie penále môže mať význam len zníženie populačného koeficientu, ktorý odporuje požiadavkám smernice.⁵⁷ V súvislosti s Luxemburskom, kde sú ešte dve čističky v procese výstavby, Súdny dvor dokonca odmietol akékoľvek zníženie penále skôr, ako budú dokončené obidve čističky.⁵⁸ Ak by sa Portugalsku priznalo zníženie penále už na základe stavebného pokroku, zaobchádzalo by sa s ním priaznivejšie ako s týmito členskými štátmi.

77. Keďže samotné Portugalsko uvádza, že v prípade aglomerácie Matosinhos postupné zvyšovanie populačného koeficientu zodpovedajúceho smernici a s tým súvisiace znižovanie zaťaženia životného prostredia nie je možné, je potrebné stanoviť fixnú výšku penále.

d) Priebežný záver

78. Na základe vyššie uvedeného by sa Portugalskej republike mala uložiť povinnosť zaplatiť Európskej komisii na účet „Vlastné zdroje Európskej únie“ denné penále vo výške 10 000 eur až do úplného vykonania rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292).

2. O paušálnej pokute

79. Podľa judikatúry Súdneho dvora možno okrem penále uložiť aj paušálnu pokutu.⁵⁹ Uloženie takejto pokuty musí v každom konkrétnom prípade závisieť od všetkých relevantných faktorov, ktoré sa týkajú tak charakteristik konštatovaného nesplnenia povinnosti, ako aj samotného postoja dotknutého členského štátu, ktorého sa konanie začaté podľa článku 260 ZFEÚ týka. V tejto súvislosti priznáva uvedené ustanovenie Súdneho dvora širokú mieru voľnej úvahy pri rozhodovaní o tom, či existuje dôvod na uloženie takejto sankcie.⁶⁰

53 — Rozsudok Komisia/Španielsko (C-278/01, EU:C:2003:635).

54 — Rozsudok Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740).

55 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405) a Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407).

56 — Rozsudky Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684).

57 — Rozsudky Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 73) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 66).

58 — Rozsudok Komisia/Luxembursko (C-576/11, EU:C:2013:773).

59 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-369/07, EU:C:2009:428, bod 143), Komisia/Španielsko (C-610/10, EU:C:2012:781, bod 140), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 71), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 113) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 72).

60 — Rozsudky Komisia/Belgicko (C-533/11, EU:C:2013:659, bod 50 a nasl.), Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 73), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 114) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 73).

80. Komisia navrhuje, aby sa na výpočet paušálnej pokuty uplatnila fixná základná čiastka vo výške 220 eur za deň, ktorá sa vynásobí koeficientom závažnosti a faktorom „n“, ktorých hodnoty zodpovedajú hodnotám navrhnutým v súvislosti s výpočtom penále, ako aj počtom dní, ktoré uplynuli odo dňa vydania prvého rozsudku.

81. Ak sa tieto údaje aktualizujú v súlade s mojím návrhom týkajúcim sa penále, ktoré sa má uložiť Portugalsku v tom zmysle, že fixná základná suma sa stanoví vo výške 220 eur, faktor „n“ na 3,35 a koeficient závažnosti na 1,5,⁶¹ výsledná základná suma predstavuje 1 105,50 eura. S ohľadom na prednes týchto návrhov 2 485 dní po vyhlásení rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292), vychádza paušálna pokuta vo výške 2 747 167,50 eura. V prípade, ak bude rozsudok vyhlásený napríklad tri mesiace po prednese týchto návrhov, prichádzalo by v zmysle uvedeného do úvahy uloženie povinnosti zaplatiť paušálnu pokutu vo výške 2 846 662,50 eura.

82. Primeranosť tejto sumy je však potrebné bližšie preskúmať.

83. V prvom rade sa ako priťažujúca okolnosť zohľadní, že aj keď sa v aglomerácii Vila Real de Santo António medzičasom dosiahol stav v súlade s požiadavkami smernice, je aj s ohľadom na túto aglomeráciu potrebné v rámci tohto konania konštatovať nesplnenie povinností vyplývajúcich zo zmluvy.⁶²

84. Okrem toho sa pri stanovení paušálnej pokuty musí podľa judikatúry zohľadniť „postoj“ dotknutého členského štátu.⁶³

85. V tejto súvislosti treba vziať do úvahy, že Komisia Portugalsku vytýka, že závažným spôsobom porušilo časové harmonogramy, ktoré samo predložilo.⁶⁴

86. Na rozdiel od toho si Portugalsko pripisuje permanentnú spoluprácu, ktorá existuje medzi jeho orgánmi a Komisiou, ako aj podrobné informácie, ktoré jeho orgány predložili Komisii.

87. Nedostatky v spolupráci s Komisiou sa musia zohľadniť pri stanovovaní výšky paušálnej pokuty.⁶⁵ Ako možno vyvodiť zo spisu, po vyhlásení rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) prebiehala medzi Komisiou a portugalskými úradmi živá výmena informácií. Komisia samotnú vôľu Portugalska spolupracovať nespochybňuje. Tvrdenie Komisie, v zmysle ktorého Portugalsko opakovane porušilo svoje vlastné harmonogramy, je však pravdivé. Dokončenie čističky odpadových vôd pre Matosinhos tak bolo postupne ohlásené na december 2011,⁶⁶ apríl 2013,⁶⁷ december 2013⁶⁸ a napokon 2017⁶⁹. V zmysle posledného harmonogramu predloženého Portugalskom sa uvedenie čističky do prevádzky predpokladá až v druhej polovici roka 2019.⁷⁰ Podobne bolo ohlásené, že v aglomerácii Vila Real de Santo António sa dosiahne stav vyhovujúci požiadavkám smernice pred koncom roka 2010. V skutočnosti sa realizácia tohto zámeru oneskorila až do roku 2015.

61 — Bod 70 týchto návrhov.

62 — Pozri body 17 a 19 týchto návrhov.

63 — Pozri odkazy v poznámke pod čiarou 60.

64 — Bod 45 žaloby.

65 — Rozsudok Komisia/Grécko (C-407/09, EU:C:2011:196, bod 33).

66 — List zo 16. februára 2010, príloha A 4 k žalobe.

67 — List zo 6. októbra 2010, príloha A 5 k žalobe.

68 — List z 12. decembra 2011, príloha A 7 k žalobe.

69 — List z 23. apríla 2014, príloha A 11 k žalobe.

70 — Bod 32, ako aj príloha D 2 dupliky.

88. Komisia okrem toho Portugalsku vytýka veľký počet konaní o nesplnenie povinnosti, ktoré viedli k vyhláseniu rozsudkov Súdneho dvora v oblasti čistenia komunálnych odpadových vôd. Z toho vyplýva opakované protiprávne konanie, a síce v odvetví, ktoré má obzvlášť veľký vplyv na zdravie a životné prostredie.⁷¹

89. V zmysle judikatúry Súdneho dvora opakované protiprávne konanie členského štátu v špecifickej oblasti môže naznačovať, že účinná prevencia podobných porušení práva Spoločenstva v budúcnosti si žiada prijatie takého odradzujúceho opatrenia, akým je uloženie paušálnej pokuty.⁷² V skutočnosti bolo Portugalsko okrem rozsudku vo veci Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292) odsúdené ešte štyrikrát, pretože si nesplnilo svoje povinnosti vyplývajúce zo smernice o odpadových vodách.⁷³

90. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby sa Portugalskej republike uložila povinnosť zaplatiť paušálnu pokutu vo výške 3 milióny eur.

V – O trovách

91. Podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

92. Komisia navrhla zaviazat Portugalsko na náhradu trov konania a je potrebné konštatovať porušenie povinnosti vyplývajúcej zo Zmluvy. Táto okolnosť samotná v zmysle judikatúry stačí na to, aby sa Portugalsku uložila povinnosť nahradiť trovy konania⁷⁴ aj napriek tomu, že Komisia so svojím návrhom neuspela v rozsahu, v akom navrhovala uloženie vyššieho penále a paušálnej pokuty.

VI – Návrhy

93. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Portugalská republika si tým, že do 21. apríla 2014, keď uplynula lehota stanovená Komisiou, neprijala všetky potrebné opatrenia na to, aby v celom rozsahu vykonala rozsudok vo veci Komisia/Portugalsko (C-530/07, EU:C:2009:292), nesplnila svoje povinnosti vyplývajúce z článku 260 ods. 1 ZFEÚ.

2. Portugalská republika je povinná zaplatiť Európskej komisii na účet „Vlastné zdroje Európskej únie“ denné penále vo výške 10 000 eur až do úplného vykonania rozsudku Komisia/Portugalsko (EU:C:2009:292).

3. Portugalská republika je povinná zaplatiť Európskej komisii na účet „Vlastné zdroje Európskej únie“ paušálnu pokutu vo výške 3 milióny eur.

4. Portugalská republika je povinná nahradiť trovy konania.

71 — Bod 50 žaloby.

72 — Rozsudky Komisia/Francúzsko (C-121/07, EU:C:2008:695, bod 69), Komisia/Taliansko (C-496/09, EU:C:2011:740, bod 90), Komisia/Španielsko (C-184/11, EU:C:2014:316, bod 78) a Komisia/Írsko (C-279/11, EU:C:2012:834, bod 70).

73 — Rozsudky Komisia/Portugalsko (C-233/07, EU:C:2008:271), Komisia/Portugalsko (C-526/09, EU:C:2010:734), Komisia/Portugalsko (C-220/10, EU:C:2011:558) a Komisia/Portugalsko (C-398/14, EU:C:2016:61).

74 — Rozsudky Komisia/Grécko (C-378/13, EU:C:2014:2405, bod 81), Komisia/Taliansko (C-196/13, EU:C:2014:2407, bod 122), Komisia/Švédsko (C-243/13, EU:C:2014:2413, bod 68) a Komisia/Grécko (C-167/14, EU:C:2015:684, bod 81).